

ANALYS – Makroekonomiska effekter av högre amerikanska importtullar

USA:s kommande president, Donald Trump, har uttryckt att han vill höja importtullarna på varor från andra länder, i synnerhet varor från Kina. Om de höjs skulle sannolikt BNP-tillväxten i såväl USA som Kina dämpas. Inflationen i USA skulle bli högre på kort sikt. Svensk BNP skulle troligen dämpas något medan effekten på inflationen i Sverige är osäker.

Under 1990-talet och i början på 2000-talet avreglerades den globala handeln. Importtullar sänktes och handelshinder togs bort. Detta ledde till att den globala handeln ökade snabbt. De senaste tio åren har emellertid protektionismen ökat och allt fler nya handelshinder har införts. Handelshindren för svenska exportföretag har ökat tydligt sedan 2019, i synnerhet för olika varor som till exempel motorfordon, järn och stål.¹⁷ Den ökade protektionismen har ofta motiverats med ett ökat fokus på nationell säkerhet eller att skydda inhemska industrier från konkurrens. Ett exempel är handelskonflikten mellan USA och Kina 2018 och 2019, där USA började med att höja importtullarna och Kina svarade med att höja tullarna på amerikanska varor. Det senaste året har såväl USA som EU höjt importtullarna på vissa kinesiska varor.

USA:s nästa president, Donald Trump, har uttryckt att han vill höja importtullarna på varor från alla länder. Ett förslag är att höja importtullarna på kinesiska varor till 60 procent och på alla andra länders varor till 10 procent. Tanken är att de höjda importtullarna ska skydda inhemska industrier från utländsk konkurrens och uppmuntra köp av inhemskt producerade varor. Förhoppningen är också att de högre importtullarna ska minska USA:s handelsunderskott. Syftet med denna fördjupning är att diskutera vilka makroekonomiska effekter importtullarna skulle kunna få.

Höjda importtullar i USA kan påverka såväl den inhemska som den globala ekonomin. Jämfört med de importtullar som infördes under den förra Trumpadministrationen innebär det nuvarande förslaget betydligt högre importtullar och omfattar fler länder. Detta talar för att effekterna av höjda importtullar får större effekter denna gång. Osäkerheten om hur mycket importtullarna kommer att höjas är dock stor.

Amerikanska företag kan på kort sikt gynnas av minskad utländsk konkurrens med positiva effekter på produktion och sysselsättning. Fler amerikaner kan dessutom i större utsträckning komma att köpa inhemskt producerade varor istället för importerade. Därtill kan ökade tullintäkter användas för att stimulera ekonomin eller förbättra de offentliga finanserna. Men det finns även ett flertal negativa effekter. Amerikanska företag som är beroende av importerade insatsvaror får ökade kostnader, vilket gör företagen mindre konkurrenskraftiga.

¹⁷ Handelshindren omfattar såväl höjda tullar som andra handelshinder. Se Global Trade Alert, https://www.globaltradealert.org/global_dynamics.

Erfarenheter från tidigare episoder av höjda importtullar visar att förskjutningen från utländsk till inhemsk produktion tenderar att resultera i en motverkande växelkursförstärkning.¹⁸ En starkare dollar hämmar exporten men gör importen billigare. Högre importtullar kan även leda till störningar i globala värdekedjor.¹⁹ Exempelvis kan högre kostnader för företag som drabbas av högre importtullar även leda till högre kostnader för såväl inhemska som utländska företag, eftersom de är beroende av insatsvaror från de företag som möter högre importtullar. Ökad osäkerhet om handeln kan också hämma såväl import som investeringar.

Högre importtullar leder till högre konsumentpriser för de amerikanska hushållen. När företagets kostnader blir högre på grund av att de importerade insatsvarorna blir dyrare vältrar företagen åtminstone en del av sina ökade kostnader på konsumenterna. En studie finner att de amerikanska konsumentpriserna blev 0,3 procent högre av de högre importtullarna 2018 och 2019.²⁰ Flera studier visar att prisgenomslaget till konsumentledet av de högre amerikanska importtullarna på kinesiska varor skiljde sig åt markant mellan olika varor.²¹ En förklaring till det var att vissa företag passade på att höja sina priser till följd av sin förbättrade konkurrenssituation. Andra företag var däremot mer benägna att sänka sina vinstmarginaler.

Högre konsumentpriser innebär att hushållens köpkraft minskar, vilket minskar deras möjligheter att konsumera andra varor och tjänster, vilket i sin tur får negativa effekter på tillväxten. Den högre inflationen kan även påverka hushållens och företagets inflationsförväntningar och påverka den amerikanska centralbankens styrrenta. Såväl modellanalyser som empiriska studier visar att höjda importtullar leder till lägre BNP på såväl kort som lång sikt och högre inflation på kort sikt i det land som höjt tullarna. Studier som analyserat effekterna av USA:s höjda importtullar 2018 och 2019 kommer till liknande slutsatser.

Studier som analyserat effekterna av Trumps förslag till höjda importtullar visar att BNP-tillväxten i USA skulle dämpas på såväl kort som lång sikt. Inflationen i USA skulle kunna bli 1 procentenhet högre under åtminstone ett år efter att tullarna höjts.²² De negativa effekterna på BNP och inflation skulle bli betydligt större om andra länder väljer att svara med att höja importtullarna på amerikanska varor.

¹⁸ Se till exempel L. Boer och M. Rieth (2024), "The Macroeconomic Consequences of Import tariffs and Trade Policy Uncertainty", *IMF Working paper* 24/13 och M. Obstfeld (2016), "Tariffs Do More Harm Than Good at Home", IMF Blog, International Monetary Fund.

¹⁹ En global värdekedja är en process som beskriver de olika steg som krävs för att producera en vara eller tjänst, där varje steg är spritt över olika länder eller regioner i världen.

²⁰ Se M. Amity, S.J. Redding och D.E. Weinstein (2019), "The Impact of the 2018 Tariffs on Prices and Welfare", *Journal of International Perspectives* 33(4):187-210.

²¹ Se till exempel A. Cavallo, G. Gopinath, B. Neiman och J. Tang (2021), "Tariff Pass-Through at the Border and at the Store: Evidence from US Trade Policy", *American Economic Review: Insights* 3(1):19-34 och A. Flaaen och J.R. Pierce (2019), "Disentangling the Effects of the 2018-2019 Tariffs on Globally Connected U.S. Manufacturing Sector", *Working Paper*, Finance Economic Discussion Series 2019-086, Board of Governors Federal Reserve System, Washington DC.

²² Se exempelvis W. McKibbin, M. Hogan och M. Noland (2024), "The International Economic Implications of a Second Trump presidency", Peterson Institute for International Economics, *Working paper* 24-20. I scenariot antas USA höja importtullarna på kinesiska varor med 60 procentenheter och med tio procentenheter på alla varor från andra länder. I scenariot antas vidare att alla länder höjer importtullarna på amerikanska varor med lika mycket som USA höjde importtullarna.

Svensk ekonomi skulle också påverkas. Högre amerikanska importtullar på varor från alla länder skulle dämpa den globala konjunkturen och få negativa effekter på svensk ekonomi. Hur stora de negativa effekterna på svensk ekonomi skulle bli beror bland annat på omfattningen av handeln med USA, och om EU väljer att höja importtullarna på amerikanska varor eller inte. En nyligen gjord studie visar att de negativa effekterna skulle bli störst för USA:s grannländer Mexiko och Kanada, som exporterar mycket till USA, medan de negativa effekterna på Europa skulle bli mer måttliga.²³

Svensk ekonomi har blivit allt mer beroende av export till omvärlden. USA är en av Sveriges viktigaste handelspartners, och exporten av varor dit utgjorde 9 procent av den totala exporten av varor 2023. Exporten av tjänster till USA har vuxit snabbt och utgör idag cirka 43 procent av den totala exporten till USA. När det gäller sysselsättning är USA det land där den svenska exporten sysselsätter flest personer.²⁴ Högre importtullar på svenska varor skulle i viss mån innebära lägre tjänsteexport till USA men påverkar främst svensk export av varor. Importtullarna skulle göra svenska varor dyrare i USA och påverka deras konkurrenskraft gentemot varor producerade i USA. Minskad efterfrågan på svenska varor skulle leda till lägre exportintäkter inom industrier med stor export till USA som till exempel motorfordon, maskiner och läkemedel. Effekten på svensk ekonomi beror även på hur hushåll och företag påverkas av de högre importtullarna. Ökad osäkerhet och pessimism skulle kunna hålla tillbaka såväl hushållens konsumtion som företagets investeringar.

Det är osäkert vilken effekt högre amerikanska importtullar skulle få på svensk inflation. Det finns faktorer som talar för såväl lägre som högre inflation. Ett lägre resursutnyttjande till följd av lägre svensk och global BNP talar för ett lägre inflationstryck. En svagare global efterfrågan skulle även kunna dämpa inflationen via lägre världsmarknadspriser på råvaror. Om USA höjer importtullarna kraftigt på kinesiska varor kan Kina istället försöka exportera mer till Europa. Det skulle kunna leda till att Kina sänker priserna på sina exportvaror, vilket kan dämpa inflationen i Sverige. Huruvida EU skulle vidta åtgärder för att förhindra lägre kinesiska importpriser är osäkert. Det som talar för högre inflation är att högre amerikanska importtullar leder till ökade kostnader av importerade insatsvaror för amerikanska företag. Detta leder sannolikt till att svensk import av amerikanska varor blir dyrare. Även importen från andra länder där amerikanska insatsvaror använts kan bli dyrare. I vilken utsträckning importpriserna stiger beror även på kronans utveckling. Om efterfrågan på svensk export faller tydligt så kan kronan försvagas. En ökad global osäkerhet skulle kunna försvaga kronan ytterligare.

Sammanfattningsvis hämmar ökade handelshinder den globala ekonomiska aktiviteten. Det leder till högre kostnader för hushåll och företag, i synnerhet i det land som höjt importtullarna. Handelshinder hämmar handeln och begränsar konkurrensen, innovationstakten och möjligheterna att dra nytta av stordriftsfördelar. Detta leder i slutändan till lägre produktivitet och BNP än vad annars hade varit fallet.

²³ Se fotnot 22.

²⁴ Se rapport från Stockholms Handelskammare (2024), "Sverige och USA- starka band i en orolig tid". Under 2020 var 135 000 personer sysselsatta med att producera varor och tjänster som exporterades till USA. Som andel av den totala sysselsättningen motsvarar det 3 procent.